

**Lista tematów
do części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego w roku 2014**

I LITERATURA	
1.	Dzieło literackie jako świadectwo swego czasu. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów (np. "Dziady" A. Mickiewicza, „Lalka” B. Prusa, „Przedwiośnie” S. Żeromskiego).
2.	Dom – kryjówką, twierdzą, świątynią, ruiną... Przedstaw wybrane konkretyzacje tego motywu w literaturze.
3.	Motyw wędrowca i wędrowki w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
4.	Samotność z wyboru i samotność z konieczności. Przedstaw przyczyny i skutki przywołanych sytuacji w życiu wybranych bohaterów literackich.
5.	Przyczyny przyznania polskim laureatom literackiej Nagrody Nobla. Zaprezentuj twórczość jednego z nich, uzasadniając słuszność jego wyróżnienia.
6.	Różne sposoby ujęcia problemu władzy w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
7.	Konflikt pokoleń zapisany w literaturze różnych epok. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
8.	Niepokoje człowieka końca wieku i sposoby ich przewycięzania w literaturze młodopolskiej i współczesnej. Przedstaw na wybranych przykładach.
9.	Motywy biblijne i ich reinterpretacja w literaturze. Scharakteryzuj na wybranych przykładach sposoby i cele tego literackiego zjawiska.
10.	Przedstaw koncepcje patriotyzmu w wybranych utworach literackich różnych epok.
11.	Kształt relacji polsko – żydowskich w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach literackich, odnosząc się do uwarunkowań pozaliterackich.
12.	Mity jako źródło wątków i motywów literackich. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
13.	Idealiści i marzyciele w literaturze polskiej. Scharakteryzuj sposoby kreowania takich bohaterów w utworach z różnych epok.
14.	Literackie powroty do „kraju lat dziecińczych”. Omów na wybranych przykładach z literatury polskiej.
15.	Motyw miasta w literaturze i jego funkcje. Omów na wybranych przykładach.
16.	Biografia pisarza a jego dzieło. Sięgając do wybranych tekstów, omów zależności między życiem pisarza a jego twórczością.
17.	Przedstaw obraz wsi polskiej w wybranych utworach literackich.
18.	Sposoby kreacji świata przedstawionego w prozie XX wieku. Zanalizuj wybrane przykłady.
19.	Małżeńskie dramaty w wybranych utworach literackich. Rozważ problem na przykładach.
20.	Bohater wierny swoim ideałom. Omów na przykładzie wybranych utworów literackich.
21.	Literackie rozrachunki z epoką w utworach wybranego okresu. Omów zagadnienie, odwołując się do kilku tekstów literackich.
22.	Etos miłości romantycznej w literaturze epoki i dziełach literackich późniejszych epok. Omów na wybranych przykładach.
23.	Hektor, Roland, Don Kichot... – różne oblicza etosu rycerza. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów literackich.
24.	Szlachecki dworek, jako obraz polskiej kultury i tradycji. Przedstaw na wybranych przykładach literatury XIX i XX wieku
25.	Kobieta – matka, żona, muza, kochanka. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych utworów literackich.
26.	W jaki sposób ukazywane są ułomności ludzkie w twórczości komediowej wybranych autorów.
27.	Tragedia jednostek i jej ponadczasowy wymiar. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
28.	Bunt i pokora, jako przykłady zachowań człowieka wobec Boga. Przedstaw postawy i ich konsekwencje na przykładzie wybranych utworów literackich.
29.	Zbrodnia i jej konsekwencje ukazane w wielkich dziełach literatury polskiej i obcej. Zanalizuj wybrane przykłady.
30.	Różne postawy człowieka wobec śmierci. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
31.	Prześledź obecność motywu „bohaterskiego umierania” w literaturze polskiej i obcej. Odwołaj się do utworów z różnych epok.
32.	Trudne doświadczenia utraty ziemi rodzinnej. Przedstaw problem, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
33.	Mit o Prometeuszu i jego literackie przetworzenia. Omów na przykładach.
34.	Na wybranych przykładach przedstaw portrety Żydów w literaturze polskiej.
35.	Polska i Polacy w oczach pisarzy – emigrantów. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
36.	Motyw podróży, jako zasada kompozycyjna określonych gatunków literackich. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
37.	Na wybranych przykładach literackich przedstaw różne modele sprawowania władzy.
38.	Moralny wymiar przeżycia wojennego w poezji Baczyńskiego i Różewicza. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów obu pisarzy.
39.	Przedstaw zjawisko ironii i jej funkcje na przykładzie wybranych tekstów literackich różnych epok (np.: antyku, romantyzmu, literatury współczesnej).
40.	Różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
41.	Twórczość Jana Kochanowskiego w tradycji literackiej późniejszych epok. Rozwiń temat na przykładzie wybranych utworów.
42.	Portret kobiety w literaturze pozytywistycznej. Zanalizuj go, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
43.	Jednostka wobec zbiorowości. Rozważ problem w oparciu o twórczość autorów dwóch wybranych epok.
44.	Związki filozofii pozytywistycznej z literaturą epoki. Omów na wybranych przykładach.
45.	Utopie i antyutopie w literaturze-sposoby kreowania i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.
46.	Artysta, jako bohater literacki. Omów na wybranych przykładach.

47.	Doświadczenie bezsensu i absurdalności istnienia w literaturze XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach, analizując przyczyny omawianych zjawisk.
48.	Biografia poety romantycznego jako tworzywo literackie. Omów na wybranych przykładach.
49.	Polacy w satyrze i karykaturze literackiej. Przedstaw sposoby kreowania portretów i ich funkcje.
50.	Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw na wybranych przykładach.
51.	Folklor jako inspiracja pisarzy w różnych epokach. Omów na wybranych przykładach.
52.	Na wybranych przykładach literackich zaprezentuj kreacje bohaterów samotnych.
53.	Motywy religijne w liryce polskiej. Omów na wybranych przykładach.
54.	Motyw snu i jego funkcje w utworze. Przedstaw problem na wybranych przykładach literackich.
55.	Idealny i rzeczywisty obraz polskiej inteligencji w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
56.	Degradacja osobowości człowieka żyjącego w systemie totalitarnym. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów.
57.	Kamienica jako miniatura społeczeństwa i odzwierciedlenie relacji międzyludzkich. Rozważ na wybranych przykładach.
58.	Różne postawy ludzi wobec II wojny światowej. Scharakteryzuj je na przykładach wybranych z literatury.
59.	Życie literackie na Podlasiu. Przedstaw twórców z nim związanych dawniej lub dziś.
60.	Dekalog bohaterów Gustawa Herlinga- Gruzickiego. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
61.	Dziecko i jego dorastanie w niełatwej rzeczywistości dorosłych. Omów na wybranych przykładach literackich z XIX lub XX w.
62.	Science fiction a fantasy. Odwołując się do wybranych przykładów literatury fantastycznej, zaprezentuj podobieństwa i różnice kreacji świata przedstawionego obu odmian gatunkowych.
63.	Rola kostiumu historycznego w utworze literackim. Omów na wybranych przykładach.
64.	Omów rolę tytułu, motto i dedykacji w wybranych utworach literackich.
65.	Dawne i współczesne wzorce rodziny. Omów zagadnienie na podstawie literatury, filmu i serialu telewizyjnego.
66.	Literackie portrety matek. Omów na przykładach utworów z różnych epok.
67.	Przedstaw na wybranych przykładach literackich sposoby prezentacji miast i miasteczek.
68.	Przyjaźń, jako wartość. Przedstaw problem na wybranych utworach literackich.
69.	Biesiady, wesela, bale - przedstaw role motywu w wybranych utworach literatury polskiej.
70.	Polska pieśń narodowa – jej odmiany i funkcje. Przedstaw na wybranych przykładach.
71.	Dramat polskiego emigranta w literaturze romantycznej i współczesnej. Przedstaw na wybranych przykładach.
72.	Mity i ich reinterpretacje w literaturze. Rozwiń temat na podstawie wybranych tekstów.
73.	Skonfrontuj wizerunki bohatera tragicznego w literaturze antycznej i romantycznej.
74.	Bohaterowie zbuntowani. Przedstaw różne ujęcia problemu na trzech przykładach literackich
75.	Satyryczny obraz społeczeństwa polskiego w wybranych utworach literackich. Przeanalizuj sposoby tworzenia takiego obrazu.
76.	Literackie kreacje bohaterów szczęśliwych. Zaprezentuj wybrane postaci, uzasadniając ich dobór.
77.	Holocaust jako temat literacki i filmowy. Omów problem, analizując wybrane dzieła.
78.	Dramat niespełnienia ludzkich marzeń przedstawiony w literaturze polskiej. Określ jego przyczyny i konsekwencje, analizując wybrane utwory pozytywizmu.
ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI	
79.	Różne oblicza człowieka w poezji i malarstwie baroku. Omów, porównując wybrane dzieła.
80.	Dramaty S. Mrożka w lekturze i teatrze. Zanalizuj wybrany tekst i jego sceniczną konkretyzację.
81.	Nowe odczytania dzieł literackich w teatrze lub filmie współczesnym. Omów to zagadnienie na wybranym przykładzie, porównując oryginalny tekst z jego teatralną lub filmową adaptacją.
82.	Przedstaw obrazy bitew i pojedynków w wybranych dziełach literackich i malarskich.
83.	Omów topos cierpiącej matki w literaturze i sztukach plastycznych.
84.	Motywy maryjne w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
85.	Różne wykorzystania motywu tańca. Omów, odwołując się do przykładów z literatury i sztuki.
86.	Omów funkcję alegorii w literaturze i sztukach plastycznych.
87.	Zaprezentuj motywy apokaliptyczne w wybranych dziełach literatury i sztuki.
88.	Zaprezentuj motywy kosmogoniczne w wybranych dziełach literatury i sztuki.
89.	Dzieło sztuki (obraz, rzeźba, utwór muzyczny), jako element świata przedstawionego w literaturze. Omów jego funkcje na wybranych przykładach.
90.	Zaprezentuj konwencję artystyczną w literaturze i sztuce wybranej epoki.
91.	Symbol, jako środek wyrazu w literaturze i malarstwie. Omów jego funkcje, odwołując się do przykładów.
92.	Na wybranych przykładach zaprezentuj bohatera literatury i sztuki socrealistycznej.
93.	Piękno i deformacja kobiecego ciała. Zanalizuj wykorzystanie jego obrazów w wybranych dziełach kultury.
94.	Metody budowania nastroju w literaturze i filmie. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
95.	Młodopolski synkretizm sztuk. Omów na trzech przykładach.
96.	Metody budowania nastroju w literaturze i przedstawieniu teatralnym. Zanalizuj wybrane dzieła.
97.	Sposoby kreowania pejzażu w literaturze i malarstwie wybranej epoki. Omów na wybranych przykładach.
98.	Zaprezentuj motyw poloneza w różnych dziełach sztuki.
99.	Fascynacje górami w sztuce. Omów zjawisko na wybranych przykładach z literatury, filmu, malarstwa.
100.	Przedstaw obrazy martyrologii Polaków w wybranych dziełach literackich i malarskich.
101.	Portrety dzieci w nowelach pozytywistycznych i w malarstwie Stanisława Wyspiańskiego. Na wybranych przykładach porównaj oddziaływanie słowa i obrazu.
102.	W oparciu o wybrany utwór Stanisława Wyspiańskiego przedstaw jego koncepcję syntezy sztuk.
103.	Porównaj literackie i malarskie wizje powstania styczniowego w twórczości Artura Grottgera i wybranych utworach

	prozatorskich pozytywizmu.
104.	Walory poetyckie opowiadań Jarosława Iwaszkiewicza i sposoby ich wydobywania w adaptacjach filmowych Andrzeja Wajdy.
105.	Obrazy żywiołów i ich funkcje w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
106.	Kostium historyczny i jego funkcja w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów sposoby i cele jego wykorzystania w wybranych dziełach.
107.	Zaprezentuj różne sposoby funkcjonowania motywu ogrodu w literaturze i plastyce. Odwołaj się do wybranych dzieł.
108.	Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w dziełach literackich i filmowych. Dokonaj analizy wybranych dzieł.
109.	Autoportret w literaturze i malarstwie. Porównaj przykłady reprezentujące różne konwencje.
110.	Literackie i malarskie (lub filmowe) sposoby heroizacji śmierci bohatera. Omów na wybranych przykładach z różnych epok.
111.	Turpizm w obrazowaniu literackim i malarskim. Omów na przykładach dzieł dwóch różnych twórców.
112.	Sztuka „moralnego niepokoju”. Oceń jej wartość na podstawie wybranych dzieł literackich i filmowych.
113.	Porównaj literacką i filmową wizję PRL-u. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych tekstów i obrazów z lat 70-tych.
114.	Kontrast zasadą organizującą dzieło sztuki. Omów na przykładach wybranych z różnych dziedzin sztuki.
115.	Sceny biblijne w malarstwie. Omów wybrany motyw na kilku przykładach.
116.	Motyw czterech pór roku w literaturze i muzyce. Zaprezentuj jego funkcjonowanie w wybranych dziełach.
117.	Człowiek wobec totalitaryzmu w literaturze i filmie. Rozwiń temat odwołując się do wybranych utworów literackich i filmu Agnieszki Kotlarczyk „Prymas”.
118.	Sposób ujęcia wsi i jej mieszkańców w wybranych dziełach literatury i malarstwa.
119.	Zaprezentuj funkcjonowanie motywu śmierci w wybranych dziełach sztuki i literatury średniowiecznej.
120.	Różne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
121.	Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol, jako środek wyrazu w poezji i malarstwie (na wybranych przykładach).
122.	Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie (np. H. Sienkiewicz i J. Matejko). Analiza porównawcza dzieł.
123.	Świat prowincji w opowiadaniach Brunona Schulza i obrazach Marca Chagalla (analiza porównawcza wybranych dzieł).
124.	Przywołując wybrane przykłady, rozważ rolę inspiracji biblijnych we współczesnej literaturze i filmie.
125.	Różne oblicza rewolucji w literaturze i filmie. Porównaj wybrane dzieła.
126.	Filmowa adaptacja wybranej powieści historycznej. Porównaj film z jego literackim pierwowzorem.
127.	Tatry w literaturze i sztuce Młodej Polski. Omów na wybranych przykładach.
128.	Przedstaw funkcjonowanie motywu cierpienia niezawinionego w wybranych dziełach filmowych i literackich.
129.	Polskie obrzędy ludowe, jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych przykładach literatury i sztuki.
130.	Literackie i filmowe wizje przyszłości. Omów na wybranych przykładach.
131.	Przedstaw obrazy macierzyństwa w wybranych dziełach kultury.
JĘZYK	
132.	Dokonaj analizy językowej i stylistycznej wybranych sloganów reklamowych.
133.	Język poezji renesansu i baroku. Scharakteryzuj i porównaj style na podstawie wybranych tekstów.
134.	Zjawisko kiczu językowego w tekstach piosenek disco polo. Omów na wybranych przykładach.
135.	Sztuka przekonywania a manipulacja językowa. Porównaj sposoby wykorzystania środków językowych we współczesnych polskich tekstach propagandowych.
136.	Scharakteryzuj język i styl wybranej epoki literackiej na przykładzie dwóch reprezentatywnych dla niej tekstów.
137.	Przedstaw wpływ chrześcijaństwa i powstania państwa polskiego na rozwój polskiego języka ogólnego.
138.	Scharakteryzuj język prasy młodzieżowej. Dokonaj oceny jego poprawności.
139.	Stylizacja środowiskowa w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
140.	Analiza nieudanych komunikatów językowych. Na wybranych przykładach omów przyczyny nieprawidłowości
141.	Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Określ przyczyny i skutki tego zjawiska na podstawie zebranego materiału językowego.
142.	Dokonując analizy języka różnych reklam, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
143.	Analizując zgromadzony materiał językowy, scharakteryzuj zapożyczenia we współczesnym języku polskim.
144.	Funkcje neologizmów w dziele literackim. Omów zagadnienie, odwołując się do twórczości poetów XX wieku.
145.	Językowe środki wzmocnienia ekspresji wypowiedzi. Scharakteryzuj to zjawisko.
146.	Językowe środki perswazji w reklamie. Zanalizuj wybrane przykłady z prasy lub telewizji.
147.	Wpływ rozwoju cywilizacji (w tym techniki) na współczesny język potoczny. Omów zjawisko na podstawie zebranego materiału językowego.
148.	Żargon uczniowski w Twojej szkole. Na podstawie zebranego materiału przedstaw swoistość tej odmiany języka.
149.	Stylizacja języka we współczesnej literaturze polskiej. Przedstaw problem odwołując się do wybranych przykładów.
150.	Archaizacja języka w twórczości wybranego autora. Przedstaw na wybranych przykładach.
151.	Średniowieczne zabytki językowe i ich znaczenie dla współczesnego czytelnika. Przedstaw i oceń problem na podstawie wybranych tekstów.
152.	Neologizmy, jako środek wyrazu w utworach Norwida lub Leśmiana. Omów zagadnienie na podstawie wybranych wierszy.
153.	Język propagandy politycznej. Scharakteryzuj na podstawie materiału z wybranego okresu historycznego.
154.	Socrealizm a język wypowiedzi literackich lub publicystycznych. Omów zjawisko na podstawie zebranego materiału literackiego.
155.	Charakterystyczne cechy języka transmisji sportowych oraz pojawiające się w nim błędy. Przedstaw zagadnienie w oparciu o zebrany materiał.
156.	Język Internetu. Przedstaw charakterystyczne jego cechy na przykładzie wybranych list dyskusyjnych.

157.	Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
158.	Eksperymenty językowe w poezji lingwistycznej. Omów zagadnienie w oparciu o twórczość M. Białoszewskiego.
159.	Funkcje środków stylistycznych w prozie S. Żeromskiego. Omów na wybranych przykładach.
160.	Scharakteryzuj i porównaj sztukę oratorską P. Skargi i A.F. Modrzewskiego, odwołując się do wybranych fragmentów dzieł obu autorów.
161.	Przedstaw dwa różne typy stylizacji językowej i określ ich funkcje na podstawie „Potopu” H. Sienkiewicza i „Chłopów” Wł. Reymonta.
162.	Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich. Uwzględnij cechy ujawniające ich przynależność środowiskową i charakter.
163.	Komizm słowny i sposoby jego realizacji. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworach różnych autorów i epok.
164.	Zaprezentuj różne rodzaje stylizacji i ich funkcje w dziele literackim.
165.	Twórcze wykorzystanie języka mówionego w literaturze współczesnej. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
166.	Przedstaw osobliwości językowe regionu białostockiego na wybranych przykładach.
167.	Jak w polszczyźnie odzwierciedla się kultura naszych przodków? Dokonaj analizy zebranego materiału językowego.
168.	Zapóżyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
169.	Na wybranym przykładzie omów charakterystyczne cechy gwary środowiskowej.
170.	Perswazyjne funkcje języka na przykładach tekstów propagandowych. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
171.	Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
172.	Przedstaw najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni i restauracji w Twojej miejscowości. Wyjaśnij, jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nich odzwierciedlenie.